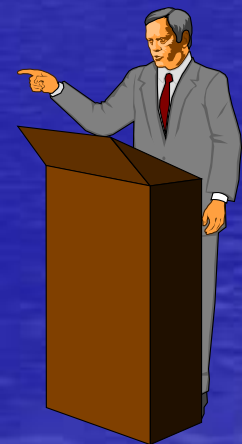

BEZALTERNATYWNA LOGIKA „CYWILIZACJI ŻYCIA”

dr Jerzy M. NIEPSUJ

Londyn, 23.02.2009 r.

*Czy szanujemy, bronimy, miłujemy życie
i służymy życiu – każdemu życiu
ludzkiemu?*

*Czy istnieje jakaś logiczna alternatywa
dla „cywilizacji życia?”*

PLAN WYKŁADU

- 1. Wprowadzenie – wyjaśnienie i uzasadnienie tematu, nawiązania do poprzedniego wykładu.**
- 2. Korzenie walki między „kulturą życia ” a „kulturą śmierci”.**
- 3. Ewangelia życia jako centrum orędzia Jezusa Chrystusa.**
- 4. Wartość ludzkiej osoby.**
- 5. Pogarda życia w „cywilizacji śmierci”**
- 6. Afirmacja życia w Ewangelii życia.**
- 7. Wnioski.**

MOTTO:

„/.../Porównajcie , Najmilsi, naszą chrześcijańską moralność i chrześcijańską filozofię życia, nadziei i żywej wiary ze współczesną moralnością i filozofią beznadziejności, zwątpienia i śmierci...”

(Stefan kardynał Wyszyński, Głos z Jasnej Góry, Warszawa 1986, s.148)

MOTTO:

***„/.../W trzecim roku Wielkiej Nowenny
uświadomiliśmy sobie, co to znaczy
stać na stanowisku filozofii i
moralności życia, broniąc życia dusz i
ciał...”***

(Stefan kardynał Wyszyński, Głos z Jasnej Góry, Warszawa 1986, s.175)

MOTTO:

„/.../nowe perspektywy otwarte
przez postęp nauki i techniki
dają początek nowym
formom zamachów na
godność ludzkiej istoty,

MOTTO (cd.)

- jednocześnie zaś kształtuje się i utrwała nowa sytuacja kulturowa, w której przestępstwa przeciw życiu zyskują aspekt dotąd nie znany i – rzecz można – jeszcze bardziej niegodziwy, wzbudzając głęboki niepokój:

MOTTO (cd.)

- znaczna część opinii publicznej usprawiedliwia przestępstwa przeciw życiu w imię prawa do indywidualnej wolności i wychodząc z tej przesłanki, domaga się nie tylko ich niekaralności, ale wręcz aprobaty państwa dla nich, aby móc ich dokonywać z całkowitą swobodą, a nawet korzystając z bezpłatnej pomocy służby zdrowia.

MOTTO (cd.)

Wszystko to prowadzi do głębokich przemian w sposobie patrzenia na życie i na relacje między ludźmi”.

(Evangelium vitae, s.844-845)

MOTTO

„ /.../ każdy człowiek szczerze otwarty na prawdę i dobro może dzięki światłu rozumu i pod wpływem tajemniczego działania łaski rozpoznać w prawie naturalnym wypisanym w sercu [...] świętość ludzkiego życia od poczęcia aż do kresu oraz dojść do przekonania, że każda ludzka istota ma prawo oczekiwać absolutnego poszanowania tego swojego podstawowego dobra”.

(Papież Jan Paweł II, Evangelium vitae..., s.842)

MOTTO

- **„/.../ Polska wierząca w Boga życia, ma dzięki temu katolicką filozofię, teologię i socjologię życia, ma kulturę, a zarazem program życia.**

Polska wierząca w Boga żywego, zdolna jest miłować społecznie i ukazywać nowe drogi... ”.

(Stefan kardynał Wyszyński, Głos z Jasnej Góry, Warszawa 1986, s.313).

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY

Człowiek współczesny przełomu drugiego i trzeciego tysiąclecia znajduje się w fazie głębokich przemian w sposobie patrzenia na życie i na relacje między ludźmi.

Świadczą o tym takie fakty, jak np.:

- **prawodawstwo wielu państw i UE** nie karze praktyk wymierzonych przeciw życiu, ale wręcz je legalizuje;
- **medycyna**, która z tytułu swego powołania ma służyć obronie życia ludzkiego i opiece nad nim, staje się coraz częściej narzędziem czynów wymierzonych przeciw człowiekowi;
- **kontekst kulturowy** współtworzony przez w/w fakty prowadzi do coraz większego zaćmienia ludzkiego sumienia.

W konsekwencji człowiek z coraz większym trudem dostrzega różnicę między dobrem a złem w sprawach dotyczących fundamentalnej wartości ludzkiego życia.

1. WPROWADZENIE – WYJAŚNIENIE I UZASADNIENIE TEMATU, SFORMUŁOWANIE HIPOTEZY (cd.)

Człowiek współczesny, niemal każdego dnia, staje także przed tyleż dramatycznym, co i paradoksalnym, m.in. z logicznego punktu widzenia, dylematem moralnym i pytaniem zarazem: **czy jestem zwolennikiem i obrońcą życia czy też jestem jego przeciwnikiem i grabarzem.** Innymi słowy: czy afirmuję życie czy pogardzam nim (casus Karla Jaspersa).

Odpowiedź na tak sformułowany dylemat (bo przecież nie pytanie) dla człowieka wiary, chrześcijanina, katolika, filozofa realisty i personalisty chrześcijańskiego może wydawać się tyleż prosta, co i trudna do uzasadnienia na pozareligijnym gruncie.

W trakcie niniejszego wykładu spróbuję zmierzyć się intelektualnie z tym problemem podążając śladami myśli dwóch wielkich polskich Myślicieli – Intelektualistów Katolickich, Rycerzy Wiary, Ksiąząt Kościoła Rzymskokatolickiego - Prymasa Polski Stefana Kardynała Wyszyńskiego, zwanego w Polsce Prymasem Tysiąclecia oraz Papieża Drugiego Tysiąclecia Jana Pawła II Wielkiego.

Wspinając się na Ich barki, tak jak radził u początku czasów nowożytnych, m.in. włoski, renesansowy filozof Giovanni Pico della Mirandola, spróbuję z ich wysokości lepiej zrozumieć fenomen życia ludzkiego i uchwycić jego residuum.

Hipoteza robocza:

Wydaje się, że tak jak życie ludzkie nie ma sensownej alternatywy, tak i „cywilizacja życia” jest z logicznego punktu widzenia bezalternatywna.

Dlatego do jej budowy i obrony zachęcali nas stale Prymas Tysiąclecia i Papież Jan Paweł II.

Rerum novarum a Evangelium vitae

„/.../ podobnie jak przed stu laty, wobec zagrożenia podstawowych praw robotników, Kościół z ogromną odwagą wystąpił w ich obronie, głosząc święte prawa pracownika jako osoby, tak też dziś, gdy zagrożone są podstawowe prawa innej kategorii osób, Kościół poczuwa się do obowiązku użyczenia z tą samą odwagą swego głosu tym, którzy głosu nie mają”.

(Evangelium vitae, s.846)

Znaczenie encykliki *Evangelium vitae*

Jej Autor rozważając ponownie i obwieszczając *Ewangelię życia* pragnął aby była ona

„|...| *stanowczym i jednoznacznym potwierdzeniem wartości ludzkiego życia i jego nienaruszalności*, a zarazem żarliwym apelem skierowanym w imię Boże do wszystkich i do każdego: *szanuj, broń, miłuj życie i służ życiu – każdemu życiu ludzkiemu!* Tylko na tej drodze znajdziesz sprawiedliwość, rozwój, prawdziwą wolność, pokój i szczęście”.

LITERATURA PRZEDMIOTU

1. Encyklika *Evangelium Vitae* Ojca Świętego Jana Pawła II Do biskupów Do kapłanów i diakonów Do zakonników i zakonnice Do katolików świeckich oraz Do wszystkich ludzi dobrej woli O wartości i nienaruszalności życia ludzkiego, w: Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2006.
2. Jan Paweł II, *Pamięć i tożsamość*, Kraków 2005.
3. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Pallottinum 1994.
4. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia. W przekładzie z języków oryginalnych. Opracował Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich. Wyd. Pallottinum, Poznań 2000.*
5. Stefan Kardynał Wyszyński Prymas Polski, *Dzieła Zebrane, tom II – III*, Wydawnictwo im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego Soli Deo, Warszawa 1995, 1999.
6. Stefan kardynał Wyszyński, *Głos z Jasnej Góry*, Warszawa 1986.

2. Korzenie walki między „kulturą życia ” a „kulturą śmierci”.

Pierwsze zabójstwo – zbrodnia Kainowa, opisane na kartach Księgi Rodzaju, przez co nabiera znaczenia paradygmatu;

Kiedy pojawia się śmierć?

- na skutek zawiści diabła
- wskutek grzechu pierwszych rodziców
- i właśnie poprzez zabójstwo Abła

2. Korzenie walki między „kulturą życia ” a „kulturą śmierci” (cd.)

- **Wynaturzona idea wolności**, (która absolutyzuje znaczenie jednostki ludzkiej, przekreślając jej odniesienie do solidarności z drugim, do pełnej akceptacji drugiego człowieka i do służenia innym, tj. idea wolności „silniejszych”)
- **Skrajne pojęcie subiektywności** (uznaje za posiadacza praw tylko tego, kto dysponuje pełną albo przynajmniej zaczątkową autonomią i wychodzi już ze stanu całkowitej zależności od innych)

3. Ewangelia życia jako centrum orędzia Jezusa Chrystusa.

„Jezus, przedstawiając istotę swojej odkupieńczej misji, mówi: <<Ja przyszedłem po to, aby [owce] miały życie i miały je w obfitości>> (J 10,10).

Ma tu w rzeczywistości na myśli owo życie <<nowe>> i <<wieczne>>, polegające na komunii z Ojcem, do której każdy człowiek zostaje bez żadnych zasług powołany w Synu za sprawą Ducha Uświęciciela.

Ale właśnie w świetle tego <<życia>> nabierają pełnego znaczenia wszystkie aspekty i momenty życia człowieka.

(Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, s.841).

4. Wartość ludzkiej osoby.

Człowiek jest powołany do pełni życia, która przekracza znacznie wymiary jego ziemskiego bytowania, ponieważ polega na uczestnictwie w życiu samego Boga.

To nadprzyrodzone powołanie ukazuje **wielkość i ogromną wartość ludzkiego życia** także w jego fazie doczesnej.

Równocześnie to nadprzyrodzone powołanie uwydatnia **względność** życia człowieka

5. Pogarda życia w „cywilizacji śmierci”

- „Wszystko, co godzi w samo życie, jak wszelkiego rodzaju zabójstwa, ludobójstwa, spędzanie płodu, eutanazja, i dobrowolne samobójstwo; wszystko, cokolwiek narusza całość osoby ludzkiej, jak okaleczenia, tortury zadawane ciału i duszy, próby wywierania przymusu psychicznego; wszystko, co ubliża godności ludzkiej, jak nieludzkie warunki życia, arbitralne aresztowania, deportacje, niewolnictwo, prostytucja, handel kobietami i młodzieżą; a także nieludzkie warunki pracy, w których traktuje się pracowników jak zwykłe narzędzia zysku, a nie jak wolne, odpowiedzialne osoby; wszystkie te i tym podobne sprawy i praktyki są czymś haniebnym; zakażając cywilizację ludzką”
 - nędza, głód, choroby endemiczne, przemoc i wojny

(Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym, Gaudium et spes, 27).

5. Pogarda życia w „cywilizacji śmierci” (cd.)

„/.../nowe perspektywy otwarte przez postęp nauki i techniki dają początek nowym formom zamachów na godność ludzkiej istoty, jednocześnie zaś kształtuje się i utrwała nowa sytuacja kulturowa, w której przestępstwa przeciw życiu zyskują aspekt dotąd nie znany i – rzec można – jeszcze bardziej niegodziwy, wzbudzając głęboki niepokój: znaczna część opinii publicznej usprawiedliwia przestępstwa przeciw życiu w imię prawa do indywidualnej wolności i wychodząc z tej przesłanki, domaga się nie tylko ich niekaralności, ale wręcz aprobaty państwa dla nich, aby móc ich dokonywać z całkowitą swobodą, a nawet korzystając z bezpłatnej pomocy służby zdrowia.

Wszystko to prowadzi do głębokich przemian w sposobie patrzenia na życie i na relacje między ludźmi”.

(Evangelium vitae,s.844-845)

6. Afirmacja życia w Ewangelii życia.

Mówiąc o afirmacji życia w „Ewangelii życia” i jej bezalternatywnej logice musimy zaznaczyć i podkreślić tu, że chodzi nam o autentyczną a nie pozorną afirmację, proponowaną np. przez tzw. „filozofię życia” reprezentowaną m.in. przez niemieckiego filozofa drugiej połowy XIX wieku Friedricha Nietzschego.

Jego Dionizos (Zaratustra) stanowi kontrapunkt dla Apollina i jest uosobieniem radości życia przeciwko rezygnacji. Dionizyjska afirmacja życia jest dzika, jednocząca i naturalna.

U Nietzschego człowiek to śmiejący się satyr Dionizos i szydzący z bogów Zaratustra. Nie znają oni innych praw, jak tylko własne. Stąd człowiek Nietzschego, to człowiek radosny, wyzwolony, żywiołowy, nie uznający władzy nad sobą.

WNIOSKI

- Skoro „afirmacja życia” jawi się jako jedyna logiczna postawa godna człowieka, zaś „pogarda życia” jako postawa uosabiająca zło, to w ślad za wezwaniem św. Pawła, powinniśmy „nie dawać się zwyciężać złu, ale zło dobrem zwyciężać”.
- Ostatecznie, zastanawiając się nad złem postawy cechującej się „pogardą dla życia” dochodzimy do uznania większego dobra jakim jest „życie”.
- Dochodzimy także do przekonania, że „CYWILIZACJA ŻYCIA” nie ma logicznej alternatywy, jest z logicznego punktu widzenia bezalternatywna.

- Rozmowa bogatego młodzieńca z Jezusem przytoczona w 19 rozdziale Ewangelii św. Mateusza.
- „Nauczycielu, co dobrego mam czynić, aby otrzymać życie wieczne?”
- Odpowiedź Chrystusa na to pytanie moralne.....